

Повратак и борба с двојником

10

ДОКТОРЕ, ОПРОСТИТЕ МИ! ИПАК НИСАМ ВЕРОВАЛА ДА ЈЕ ТАКАВ!

НИШТА! ЈА УВЕК ИМАМ КУБУРУ СА СВОЈИМ ПАЦИЈЕНТИМА! А САД ВОДИ ТО СТРАШИЛО И НЕ ГЊАВИТЕ МЕ ВИШЕ

ЗБОГОМ, ГОСПОДИНЕ МИКИ! НЕ ЖЕЛИМ ВИШЕ ДА ТЕ ВИДИМ!

ЗБОГОМ! ВИ БИСТЕ БИЛИ ЗАНИМЛИВ СЛУЧАЈ!

ЧИСТИТЕ СЕ!

МИНИ МИ ОВО НЕЋЕ ОПРОСТИТИ! ТРЕБАЛО ВИ ДА ТИ ЗАВРНЕМ ШИЈУ!

ПОЛАКО, МОМЧЕ ПОМИСЛИ НА ПЛУТОНА.И

ЖАО МИ ЈЕ ДОКТОРЕ! МИСЛИЛА САМ ДА ЋЕТЕ ВИ... ТАКО ВЕЛИКИ СТРУЧЊАК... МОРИ ДА ПОМОГНЕТЕ МИКИЈУ! АЛ' КАД ОН НЕЋЕ...

ЖАО ЈЕ И МЕНИ!

НЕКАД ЈЕ БИО ТАКО ДИВАН... АЛИ ОД ПРЕ НЕКОЛИКО НЕДЕЉА ПРОСТО ЈЕ УЖАСАН!

ДА... ИМА ТАКО НАСТРАНИХ ЛУДИ!

СКЛАЊАЈ МИ СЕ С ПУТА МОРАМ ДА ПОСВРШАВАМ ОТО ПОСЛОВА... ПРЕ НО ШТО ТЕ ПРЕДАМ ПОЛИЦИЈИ!

ДА САМО МОЈ ПАС НИЈЕ У ПИТАЊУ ЈА БИХ...

МОРАМ ГА ПРАТИТИ ДА БИХ ОТКРИО ГДЕ ЈЕ САКРИО ПЛУТОНА! АЛ' КАКО?

АКО ГА ПРАТИМ СУВИШЕ БЛИЗУ, ПРИМЕТИЋЕ МЕ... АХ! ОВА УЖАСНА КОЛОЊСКА ВОДА... ШИЛОИН ПОКЛОЊ ЗА МОЈ РОБЕН-ДАЊ...

ЕЈ! ШТА ТО РАДИШ!

КАД ВЕЋ НОСИШ МОЈЕ НАЈБОЉЕ ОДЕЛО, ОНДА СЕ И НАМИРИШИ МОЈОМ КОЛОЊСКОМ ВОДОМ!

ШТА ТИ ЈЕ!

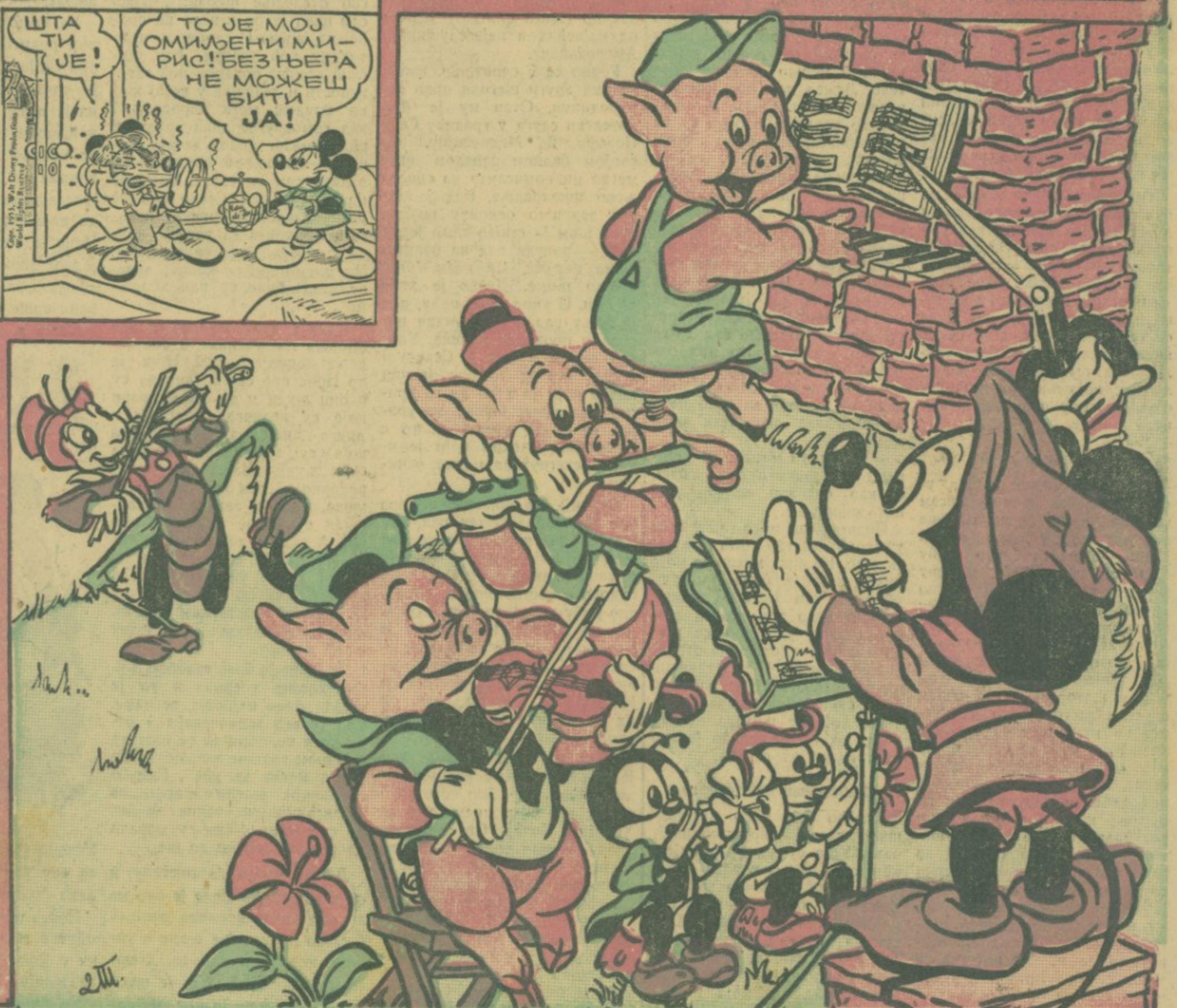
ТО ЈЕ МОЈ ОМИЉЕНИ МИРИС! БЕЗ ЊЕГА НЕ МОЖЕШ БИТИ ЈА!

СЕТИ СЕ ШТА ЋЕ СЕ ДОГОДИТИ С ПЛУТОНОМ АКО МА ШТО ПОКУШАШ! И - НЕ ПОМИСЛОЈ ДА МЕ ПРАТИШ! НЕЋЕ ТИ УСПЕТИ!

САМО ТИ УОБРАЖАВАЈ! ЈОШ КАКО ЋЕ МИ УСПЕТИ!

ПОКРАЈ МЕНЕ СЕ ЊИХАЛА КОБРА...

Из путописа чувеног ловца на дивље животиње Пона Хагенбека доносимо, у овом и идућем броју, један његов узбудљив доживљај у снјамској дунгли.

зато сам напрегао сву снагу и вољу да издржим бол и да останем непомичан.

Сушта је истина, и њу ће потврдити свако ко је дуже времена провео у тропским крајевима, да сваки онај који је подлегао чарима дунгле целог свог живота, ма на ком крају света био, чезне за тим непроходним и опасним зеленилом. И сваки пут кад поноћно зађе у њега, осетиће исто, велико, готово дечачко узбуђење.

Лепоте и муке

Често ми се дешавало да ме је данима тресла тешка грозница у дунгли, стотинама километара далеко од најближе људске насеобине. Па ипак, кад би температура попустила и кад би се пред мојим очима указала непрегледна зелена дивљина, окупана сунцем и с небом у свим дугиним бојама, одмах сам заборављао све бољке и непријатности и био сам срећан што могу да се дивим величини и лепотама природе.

Али, не могу рећи да сам у дунглама био увек срећан и задовољан. Било је и ту дана кад ми ништа није полазило за руком, када је све нишло наопако. Тада сам заборављао ену лепоту око себе и најжучнијим пошкма давао одушке свом бесу. Свако би, например, био бесан кад би му диван тигар ушао у замку, па због несмотрености неког урфењика успео да се из ње извуче и побегне.

Тих дана, обично, није ме прилачно ни залазак сунца ни друге лепоте дунгле, већ сам очајан седео пред својим шатором. Тада ме је дражило све што је имало неке везе са дунглом. Москити су ме доводили до лудила. Тих дана су се и леопарди, који су се иначе увек у пристојној удаљености шуњали око нашег логора, појављивали ноћу у самом логору и односили нам козе и овце.

Леопард и гаур

Приликом таквог једног улада леопарда замало нисам страдао. Један леопард беше се ушунчао у наш логор. Пошто је месец бацао слабу светлост на велику шарену животињу, то нисам могао добро да нанишаним и метак је промашио. У истом тренутку леопард ме је спазео и појурio према мени. Имао сам још толико времена да скочим у шатор и да за собом спустим застор. Тако је, уместо на мене, леопард скочио на шатор, који се срушио јер није могао да издржи толики терет. Лежао сам непомично под дебелим платном, док су оштре канџе звери, бесно раздирале велике комаде шатора. Имам само случају да захвалим што се мој верни слуга нашао у близини. Он је смело навалио на леопарда и бесомучно га стао ударати бамбусовим штапом. Животиња је најзад побегла, а мене су подумрзаво извукли испод поцепаног шатора. Исто тако непријатна била је

и ноћна посета једног гаура, дивљег говечета. Он би нас све побрио да ми у последњем тренутку није синула идеја да уземем из ватре једну ужарену главњу и да је бацим на побеснелу животињу. Гаур је, разјарене чељусти, слепо јурило на усхијано дрво, тако да се оно дубоко забодо у његов гркљан. Од страха и бола готово побеснела животиња почела је да бежи и пала је тек пола километра даље.

Најопаснији доживљај са змијом

И са змијама сам имао не-обичне доживљаје, али ниједан није био тако опасан као овај који ћу сада описати. То сам доживео у Снјаму, у близини Утарадита, крај једне мале притоке реке Менама. На томе месту ловио сам дивље водене птице којих је било толико да су често над нашим главама јата замрачивала небо.

Тога дана, после напорног лова, одједном сам пао као громом погођен. Мора да сам неко време био у несвести, јер кад сам се пробудио осетио сам ужасан бол, који је полазио од десног кажипрста и ширио се кроз цело тело. Лежао сам крај реке, у високој трави. Сунце је страховито пекло, а с брда су се приближавали опасни црни облаци.

Неколико тренутака покушавао сам да средим своје мисли, не бих ли утврдио на који сам начин доспео у овај положај. Прва ми је мисао била да ће облаци донети јаку кишу, која увек од ове реке направи право језеро, јер поплави земљиште километрима далеко. Покушао сам да се дигнем, да бих што пре одмакао од реке. Али, нисам могао ни да се макнем. Изгледало ми је као да тело неће да извршава заповести мога мозга.

— Цони, ти мораш да устаниш! — узвикнуо сам гласно, а као одговор на то чух неко шиптање.

Подигао сам мало главу и са ужасом схватио шта ме је снашло. На пола метра од моје руке, која је била потпуно обамрла, јер је кроз кажипрст прошао трн дрвета званог ританг, узрујано се њихала кобра, најопаснија отровница на свету. Њен надувени врат наранџасте боје блештао је на сунцу. Лишће мале гранчице, која се њихала испред мојих очију, изгледало је као да трепери од страха.

Непомичан пошто-пото

Осећао сам како ми грашке хладног зноја обливају чело. Уста су ми била одједном сува као осушена оскоруша. Прст је почео тако да боли да бих се најрадије протрерао из свег гласа. Хтео сам да из њега извучем трн, али у овој ситуацији то нисам смео учинити, јер бих сигурно био изгубљен. Змија напада само бића која се покрећу и

Разознала, као и све друге, змија ми се приближавала. Сад се вукла покрај саме моје руке, тако да сам јасно осетио њену сомотску, влажно-хладну кожу.

Досађивали су ми ројеви москита, Гусенице и пијавице падале су с дрвећа и сисале ми крв с лица и руку. А змија је прилазила све ближе. Њена глава спустила се најзад на моје груди. У том тренутку један москито убо ме је у капак левог ока, који се одмах надуо, задајући ми не-

описиве болове. Ипак, нисам ни мргнуо. Као да је нешто приметила, змија нервозно дигне главу, погледа свуда наоколо, а затим се стаде спремати да се на мојим грудима, свега 20 сантиметара од лица, увије у клупче.

Вода надолazi

Ситуација је била више него неадржљива. Ноге су ми биле утрнуле, мрави су ме гризли, сунце пекло, а језик се лепио за непца. Само да се не покренем! Упорно сам понављао ту реченицу све докле док под мојим леђима не поче нешто да ме убада и страховито сврби. Већ ми је било свеједно. Хтео сам да устанем, макар ме страшни гмизаван одмах ујео. Нисам више могао да подносим све то. Одједном, чух неко чудновато шуптање, које је долазило од реке. Личио је на неко жуборење и крхање, које се великом брзином приближавало.

То је надолазила вода. Срце ми стаде од страха и лепо осетих како ми се коса диже на глави. Краљевска кобра узрујано је дигла главу с мојих груди, врат јој се надуо и она ме гледаше својим очима црним као зифт. Најзад поче полагао да се спушта низ моје тело. Жуборење воде чуло се све јасније. Мој страх беше се претворно у грозницу. Хтео сам да скочим и да побегнем. Али, змија као да се није журило. Њена глава била је сад на мојој левој руци. У том тренутку претрча преко мене неколико

мошус-пацова (познао сам их по мирису) и кобра се трже. Морао сам остати непокретан.

За неколико секунда само, кад су болови у прсту мало попустили, покушао сам да створим праву слику о својој ситуацији. Све ближе жуборење воде уверило ме је да ће река ускоро доћи и до мене. А те мале брдске речнице набујају невероватно брзо и немилосрдно носе све на шта нађу.

Кобра, која је могла да се спасе на сваком дрвету, остаће свакако у мојој близини све докле док за мене сваки покушај за спасавање не буде

узалудан. Једна половина моје воље приморавала ме је да се не мичем с места, док је друга, која је постојала све јача, тражила да скочим и да се спасавам.

Вода је и даље надолазила. После неколико секунда, који су ми се учинили као вечност, осетио сам да змија силази с мојих груди. Вода је била још само неколико метара од мене. Змију више нисам видео. Да ли се била удаљила, или је чекала негде у близини, не знам. Страх од воде постао је већи од страха од змије.

(Наставиће се)

ТАЧНО ВРЕМЕ

Тако важан чинилац у нашем свакидашњем животу као што је означавање времена прилично је окретањем Земљине кугле.

Ствар је, рекло би се, савсем проста. Али, није тако. Окретање Земље не тече тако правилно, па она чак, из разлога нама засад још непознатих, на свом путовању кроз васиону помало и „посрће“.

За свакодневни живот човека ово не мора да буде од значаја, али је зато необично важно кад тачно време затреба у истраживачком раду, у науци или индустрији. Тамо понекад један секунд претставља дуг размак времена, јер се тражи тачност у деловима секунда. У САД ову дужност обавља Опсерваторија америчке морнарице.

Опсерваторија израчунава тачно време помоћу извесног броја звезда, јер посматрање Сунца не даје довољно тачне

резултате. Мада она располаже с неколико врста телескопа, за одређивање времена најпогоднији је један телескоп прилично прсте конструкције, назван „фотографска зенитна цев“.

Уместо окулар, доњи део ове „зенитне цеви“ има мали базен напуњен живом. Кад светлост звезда прође кроз сочиво које се налази на врху овог инструмента, она се одбије од сјајне живине површине и долази у жику, на малу фотографску плочу која се налази одмах испод сочива. У исто време једна направа, названа „хронограф“, бележи тренутак експонирања, као и електричне сигнале произведене откуцајима једног од стандардних опсерваторских часовника.

Ови стандардни часовници тако тачно раде да је могуће отступање од највише једног хиљадитог дела секунда у току 24 часа.

Од КОЛИБЕ до универзитета

Мало је ко у Америци знао за доктора Ларенса Џонса док недавно радиорепортер Ралф Едвардс није упознао своје слушаоце с његовим животом и радом. А данас др Џонса сматрају једним од највећих и најзаслужнијих Американаца.

Родно се у сиротињи, као и толики други његови црни сународници. Отац му је био хотелски слуга у градићу Сент Џозефу, на Мисисипију. Са својом бедном зарадом није могао ни помислити на синовљево школовање. Кад је де-чак завршио основну школу, пред њим је стајао само један пут — ролски рад на плантажама памука. Па ипак, није пошао њиме. Дечак је хтео да учи. И учио је — ноћу, док је дању радио као чистач шипела и продавац новина. Уписао се на колеџ у Северној Ајови, јер је то био једини колеџ који је хтео да га прими. Као први Црнац матурирао је у тој школи, и то с најбољим успехом који је и-кад постигнут од њеног осни-вања.

Студије на универзитету пратио је такође тежак рад, којим се издржавао. Какве све послове није радио! Био је ноћни келнер у хотелу, прао судове у гостионицама, разно-сито робу из колонијалних рад-њи по кућама. И завршио је факултет, опет с најбољим успе-хом. Одмах је добио неко-лико примамљивих понуда из Њујорка и Бостона. Али, он их је одбио и вратио се међу своје земљаке.

Било је то 1909 године, кад је положио црних радника на америчком Југу био исто тако тежак као и у време кад је Херијета Бичер Стоу писала „Чича-Томину колибу“. Стигао је тамо без пребијене паре у пепу, али с пуно планова за будућност. Одмах је почео да обилази сиромашне Црнце, у-беђујући их да треба да шаљу своју децу у његово бесплат-ну школу под водрим небом, коју је био отворио у кедровој шумици неког чика-Еда,

некадашњег роба. Шумица се звала Пини Вуд, па је по њој дошле и читаво насеље гако названо.

У разговору с једним нови-нарном, др Џонс је овако опи-сао отварање школе: „Чекао сам цело јутро и цело по по-дне на врелом сунцу и целу хладну ноћ узалуд. Али, ми-слио сам на поларну ноћ зату-цаности и неананја у којој жи-ви младеж мога народа. И кад сам другог дана предвече видео малог црног дечака, ка-ко ми плашљиво прилази, за-плакао сам од среће. Ево мог првог ученика! Сетио сам се речи великог америчког педа-гога Холкинса да ученик, клуп-а и учитељ чине универзитет. Ми нисмо имали клупе; дрве-не класе биле су нам довољ-не“.

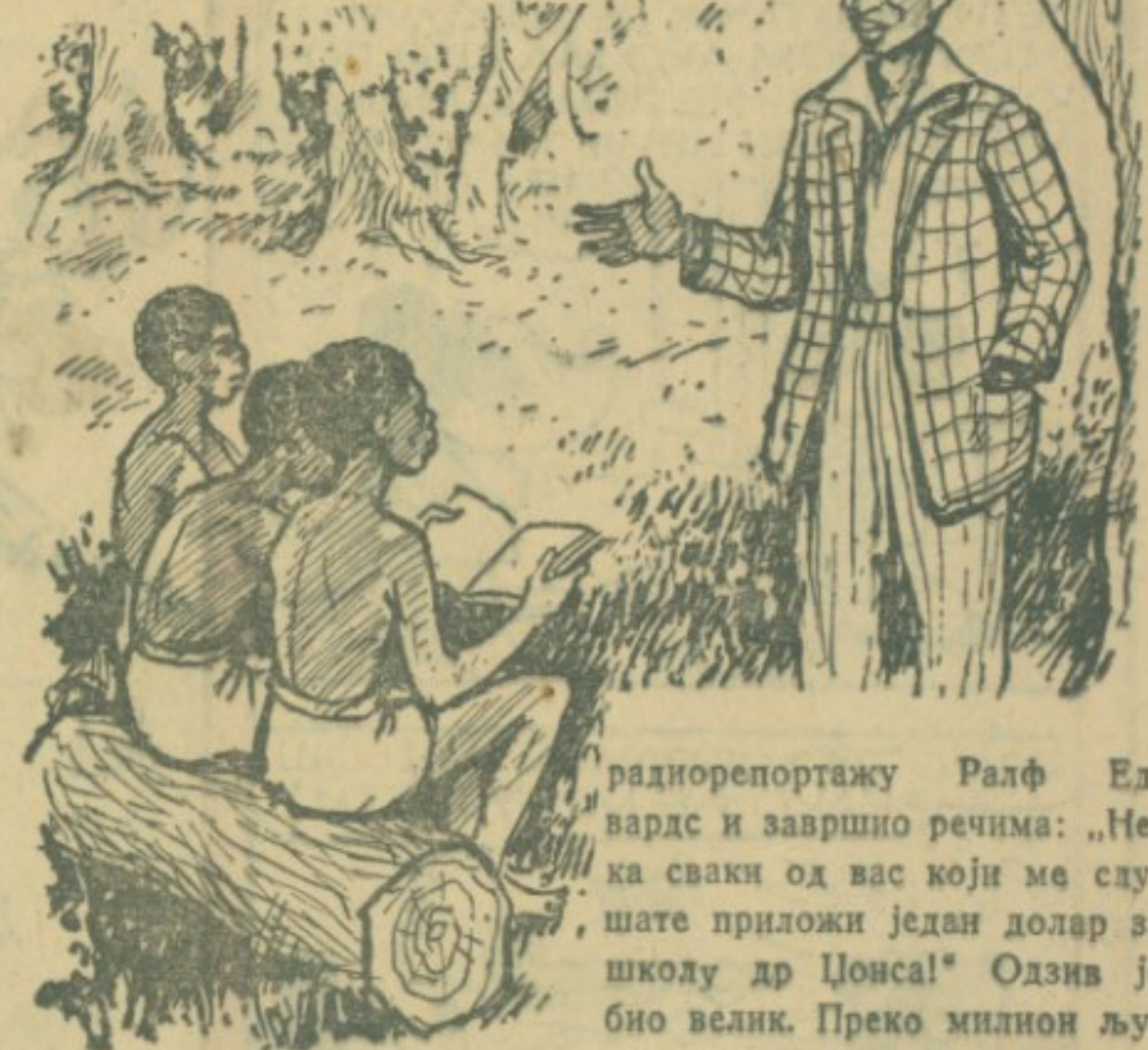
Идућег дана школа је већ бројала три ученика, а две не-деље дошле — 29. Њих је др Џонс пре свега учио да су и они људи и да осим ствари које су познавали постоје и друге, више: духовна добра која су заједничка својина свих људи. Школа је радила редовно — сем кад је падала киша. Кад би захладело, ло-жили су ватру и седели око ње. А кад је дошла зима, чи-ка Ед им је дозволио да на једној малој чистици саграде колибу. Учитељ и ученици су је подигли сопственим рукама, имајући од алата само једну стару секиру.

Др Џонс је брзо задобио љу-бав својих ученика и то је школи била најбоља реклама. Сад су већ деца чекала у ре-ду пред колибом да се настава с једном групом заврши да би друга могла да уђе. Глас о необичној школи ширио се било где. Неки су морали да пешаче сатима до ње.

Да би могли да опстану и он и школа, др Џонс је оно ма-ло слободног времена употре-бљавао на крчење шуме и га-јење поврћа и памука. Тако се издржавао. А тада је шко-ла добила још једног добро-

вољног учитеља — Вилија Јен-сија. И прву већу помоћ — неки Вебстер, трговац дрве-том из Цекстона, поклатио им је дрвену грађу за подизање школе.

Уз помоћ ученика и њихо-вих родитеља, који су за до-бро своје деце жртвовали сво-јне слободне недеље, саграђе-на је лепа, ведлика зграда. Но, наишао је торнадо и готово је до темеља порушио. На руше-винама се опет дигла школа. И школско имање почело је да даје скромне приходе. Др Џонс је био пресрећан кад је једног дана могао да купи му-лу да му вуче плуг, тако да ђаци више нису морали да му помажу у обрађивању земље.

Ускоро је основао и интернат за оне своје ђаке који су да-леко становали.

Поред оног знања које се обично стиче у школи, учени-ци у Пини Вуду морали су да савладају још и два заната, како би се касније у животу

лакше сналазили. Школу су за-вршили и Џонсова деца и о-стала у њој, да помогну оцу и замене га на том послу кад он више не буде имао снаге. Постепено, из основне школе израстаје гимназија, а из гим-назије универзитет, који је до-био име Пини Вуд, за успо-мену на шумицу у којој је почела настава.

Универзитет у Пини Вуду дао је Америци многобројне стручњаке: професоре, учите-ље, лекаре, директоре неко-лико познатих школа, а један њен ученик данас је ректор универзитета. Па ипак, многи Американци нису знали ни да она постоји. А њој је била потребна помоћ. Зато је своју

радиорепортажу Ралф Ед-вардс и завршио речима: „Не-ка сваки од вас који ме слу-шате приложи један долар за школу др Џонса!“ Долар је био велик. Преко милион љу-ди послало је по један долар, тако да је школа била решена материјалних брига.

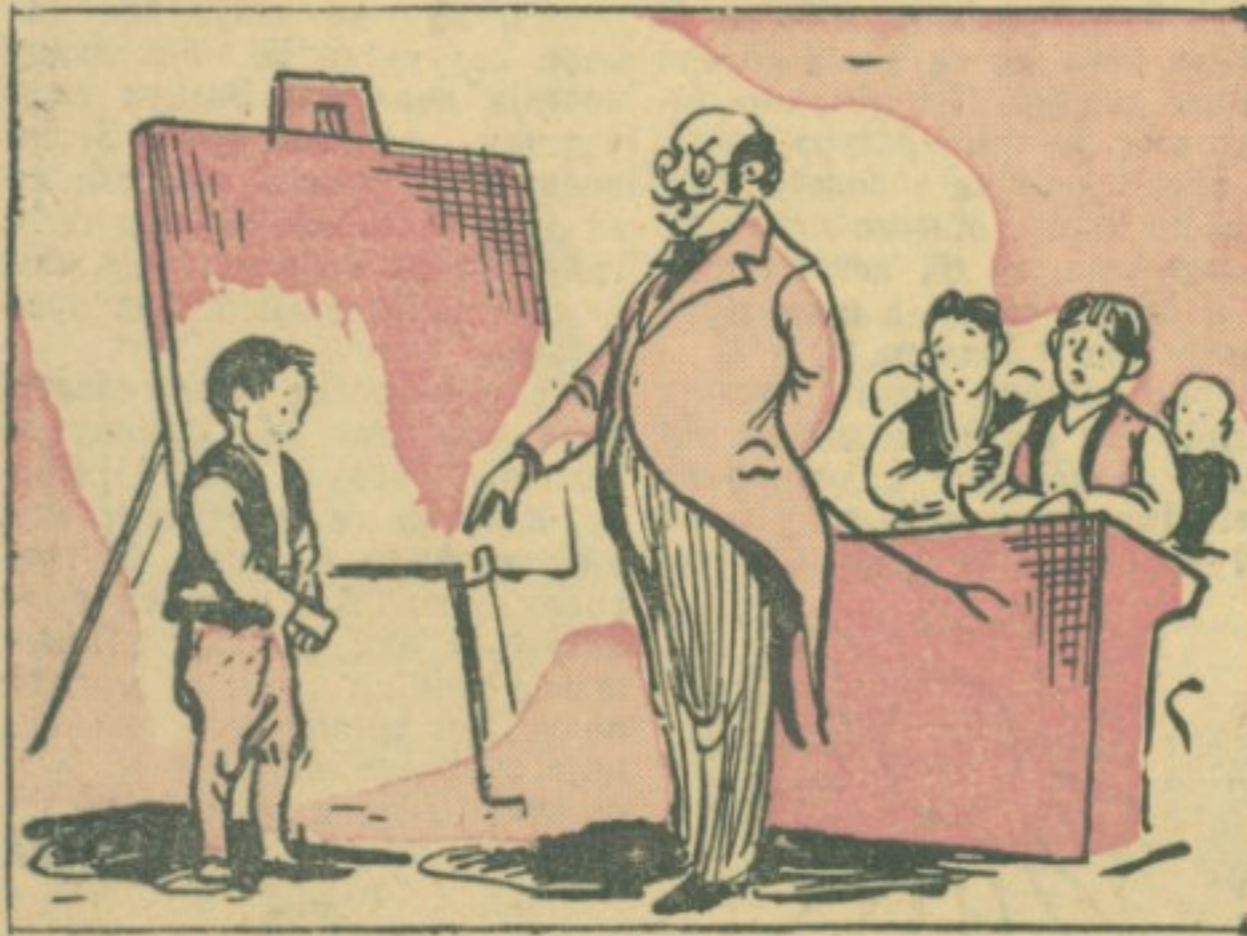
Др Џонс и данас стоји на челу своје школе. Иако је давно навршио седамдесету, он и даље неуморно ради на васпитавању младих генера-ција.

КАКО СУ НАС ВАСПИТАВАЛИ

Савремена педагогика јако је изменила начин васпитања. А како је то било пре једног столећа показује нам следећи чланак Светозара Марковића.

Ја сам ступио у једну од наших полугимназија... Долази на прилику у школу професор немачког језика. У школи је по обичају велика вика (а где ће деца од десет-петнаест година бити филозофи?). „Бре дукеле!“ — том је речи обично грдио ђаке. „Каква то ларма, бре П. — обраћао се он цензору — који ларма?“ Но П. је био честит друг и обично није никог казивао (зашто је сиромах често трпео грђе) и одговарао је обично: не знам, господине, — али се господин није задовољавао тим одговором и тражио је енергично ко је био немиран, и П. је морао да каже: сви су, господине, говорили, па нисам могао да приметим (или тако штогод). Е то је требало професору. Он је сад опет почињао: научићу ја вас итд. и изводио сваког трећег или петог да бије (може бити неће ко веровати, али је света истина), а може бити тај баш није био ни крив, ни дужан... Ја мислим да су оном професору ђаци највише пакостили који је с њима тирански поступао, и да су код њега најмање учили и знали (ја ту под знањем не разумем бубање из памет — код њих су највише бубали). Тукли су они просто из обичаја, из рутине, а често из тога што нису имали шта да раде у школи.

После таквог увода започела се лекција. Она је код тог професора била двојака, што је зависило од тога да ли је

хтео да задаје лекцију или да слишава. У првом случају изводио је тројицу, који су били његови изабрани (међу којима сам био и ја) на средини да читају идућу лекцију, да „анализирају“, као што се то називало, тј. ми смо читали какво право и затим одмах примењивали га и објашњавали, преводили с немачког на српски и са српског на немачки, а други су то морали да записују. Уколико ја разумем, то је било рационално што се ту све учило мислећи, и разуме се, да је ту много више остало у глави, ако не баш све, и што смо даље учили, то се све више вежбао наш ум и био способнији за даљи развитак. И заиста, ми троје имали смо користи од тог учења професор је сам то приметио... Зашто он није ту своју методу применити на све ђаке — бог би га свети знао, али он се није за њих старао, већ им је он стога омразио немачки језик да га савршено нико није хтео да учи... Да кажем о неким епизодама, које су вазда спроводиле његову лекцију. У последње две скамије седели су највећи у нашем разреду. С њима је он вазда имао посла, да их шаље којекуд: да му чепају дрва, носе воду, траже ђурке и прасиће итд., а кад им није могао наћи посла, онда их је просто терао из школе: ви си, брате... идите си кући (он је имао обичај да употребљава личну заменицу иза сваке његове речи). Учитель испраћао је оне које је требало да учи с речима које су неприличне у сваком приличном друштву и у свакој породици. Но најстрашније је било за ђаке његово саслушање. Он је изводио одједаред целу школу напоље (око 60 ђака), поређао их све једно за другим низ зид око скамија, завео је круг око стола, и онај који одговара стојао је управо пред њим. Сваки, који чита ове врсте пристаје са м да је ту слишавање било само форма, јер где се може видети знање 60 ђака за мање од по сата? (Једва му је толико времена остало после његових епизода)... Сви су ђаци били подељени на рангове. Осим нас тројице било је још пет или шест који су добијали по случају три или четири... Излазио је на пример ђак пред њега да говори, а он упревши очи у њега: „Овај си брат не зна... је ли бре? кажи право је ли да не знаш?“ — Сиромах деčko био је већ ни жив ни мртав, јер је знао шта га чека и одговарао је дршћућим гласом: „Знам, господине“. — „Не знаш, бре, псето! Не знаш... знам ја тебе.“ Разуме се, да после тога дете није знало ни где стоји и почело је муцати: м... м... м... „Иди си бре међу грешнике! Дању ја теби!“

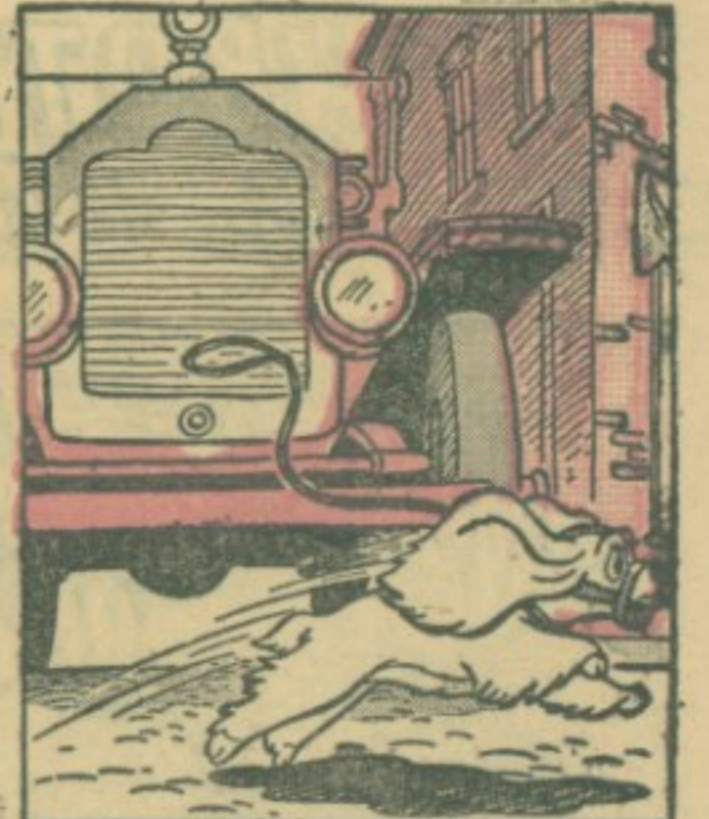
Грешници, тј. они што су пре њега таквим истим начином отерани, били су сви у једном углу. Кад је грешника било много, професор је устајао и гурао је све да се збију у ћошак да се могу сместити и остали. Кад се свршила расправа, онда је следовало закључење. Професор се обраћао цензору да донесе штапове и латин је шило: „Скини му, бре, фукле“ (панталоне)! или: „Загни му, бре, сукњу“ (антерију)! Починио је праска и јак, а професор је правило вицеше и принуђавао је сваког, кад је ишао на место, да га љуби у руку „за науку“. У мени се мути крв, кад се сетим на то нечовечно поступање; и у то време, кад год се свршавала та процедура, ја сам затварао уши и скривао главу под скамију; али већина мојих другова били су већ васпитани у духу наших учитеља, — они су налазили да је кривљење сиромаха, кога су тукли, смешно.

Трагање за јошвише омиљеном галијом

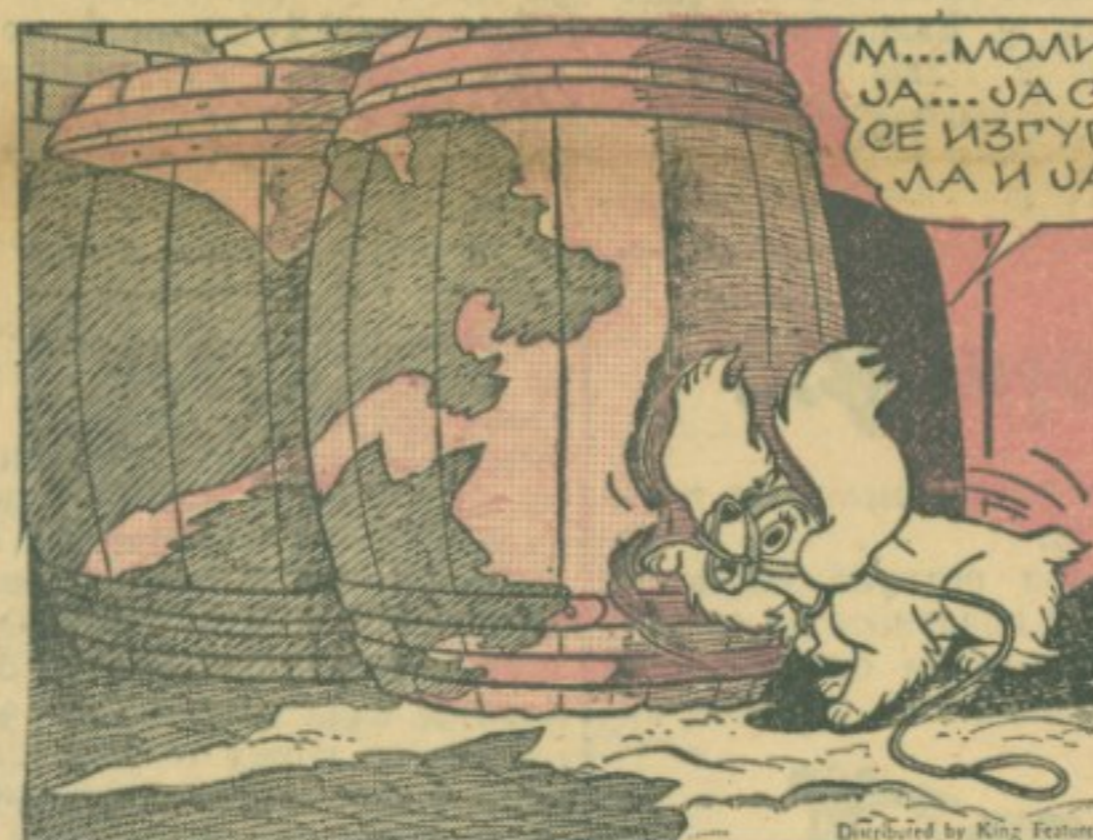
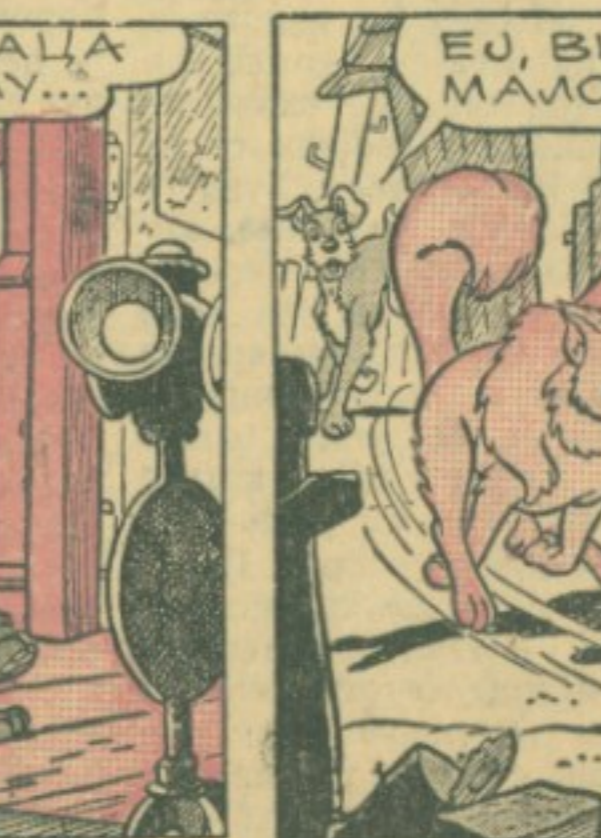
Још од времена кад је крај шкотских обала настрадала шпанска „непобедива армада“, причало се да се на једној галији која је експлодирала у заливу Тоберморри налазио велики товар златника. Постојала је чак и краљевска повеља према којој, ако се нађе, то благо припада војводи од Аргајла. Зато је он, а доцније његови потомци, предузимали опсежна истраживања не би ли дошао до злата. Недавно су рониоци пронашли оружје, делове глинених посуда и велике комаде бродске грабе, за које се сматра да потичу баш са ове галије. Поред осталог, они су извукли једно камено ђуле, одломљен комад толедског мача, корице шпанског бодежа, делове дванаест разбијених земаљних ђупова за вино, као и блокове ружичастог гранита са Сардиније, кавки су се у то време употребљавали за оптерећивање бродова. Међутим, сви ови предмети нађени су на извесној даљини од места где је галија потонула.

УПЛАШЕНА, МАЗА ЈЕ КУРИЛА КРОЗ НЕПОЗНАТЕ УЛИЦЕ, ОЧАЈНИЧКИ ПОКУШАВАЈУЋИ ДА СЕ ОСЛОБОДИ КОРПЕ...

Истовремено, у другом крају града налазимо безбрижну скитницу Лулу, који је мазу предочио какве ће је невоље снаћи кад у кућу дође

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Лаконизам у реторском смислу означава претерану краткоћу и збијеност у исказивању мисли, нарочито када се изостављају речи које се по смислу могу нагађати, да би реченице биле што краће. Но, то понекад смета јасноћи стила и смисла. Лаконизам је назван по Лаконцима (Спартанцима). Лаконија је област на Пелопонезу, у долини реке Евротаса. Ту има маслинака, наранџи, смокова и винограда, а гаји се и кукуруз. Главно место је Спарта. Стари Спартанци, више него ико у Старом веку, били су познати због својих кратко исказаних и језровитих мисли, а неке од њих су тако лепе да су се и до данас, кроз толико векова, одржале. Овде ћемо навести неколико примера лаконизма: — С њим (то јест са штитом као победник) или на њему (то јест донет мртав) — каже се да је рекла једна Спартанка своме сину када је полазио у бој. — Ако дођем у Спарту, све ћу попатити, — рекао је Филип Македонски. — Ако! — био је једини одговор Спартанаца. Једном је цела Грчка посла-

ла своје посланике Филипу, и то сваки град по више њих, док су Спартанци послали само једног посланика по имену Агесилаја. — Шта, зар само један? — упитао је Филип. — одговорио је Агесилај. Персијски краљ Ксеркс поручио је спартанском краљу Леониду да му преда оружје, а овај му је кратко одговорио: — Дођи да га узмеш! Опет неки Персијанац хвалио је јунаштво, па рекао Спартанцима: — Нећете видети сунце од наших стрела. — Ако, бар ћемо се борити у хладу, — одговорили су мирно Спартанци. Сви ови одговори јасно показују да су Спартанци волели кратак разговор. Једном дођу посланици са острва Самоса у Спарту да нешто моле. Вођа посланства развезао је да прича надуго и нашироко због чега су дошли, па кад је најзад заћутао очекујући одговор, Спартанци су му рекли: — Оно прво смо заборавили, а ово последње нисмо разумели, јер се не сећамо оног првог. Има лаконизма који потичу и од других. Ево неколико примера: — Фоклоне, ако се Атињани помаме убиће те, — рекао му је Демостен.

Убиће и тебе ако се опамете, — одговорио је Фокион. — Сократе, Атињани су те осудили на смрт, — јавили су му неки пријатељи. — И њих је природа осудила на исту казну, — одговорио је велики мудрац. — Сократе, неки пакосници те оговарају. — Ако, могу ме и тући, само кад ја нисам ту. — Сократе, неки о теби тако ружно говоре. — Није чудо, јер нису научили да лепо говоре. Једнога дана грчки филозоф Диоген дође у неку варош и виде да тамо људи више паже на своју стоку него на депу, па рече: — Ја бих у овом граду више волео бити овај, него сини неког грађанина.

ШТА СУ ЗУБЕРЦИ? Зуберци су шаре исечене од чоке и смештене у цик-цак на женском прслуку спреда, код самог отвора. Носи се у Војводини. ГДЕ ЈЕ ГРАД БОЛВАН? Град Болван налази се код Алексинца. Потиче још из римског доба, а у Средњем веку често се помињао.

ЖИВОТИЊЕ

Највећи непријатељи човека

Сваке године скакавци, пацови, црви, стотине врста глодара и хиљаде врста инсеката уништавају богате жетве и милионе тона намирница широм света. Француска, која је високо развијена пољопривредна земља, у току прошле године изгубила је због њих петину своје летине, у вредности од 150 милијарди франака.

Од свих животиња најопаснији човек неприятељ је пацов. Он је главни разносач проузроковача куге, болести која је у скорој прошлости односила по неколико милиона људских живота сваке године, а и данас се још задржала у неким крајевима Африке и Азије. Куга је сузбијена, али није уништена. Њени микроби постоје чак и у Европи и само захваљујући савременим хигијенским мерама и контроли нису у стању да нашkode људима.

Главна жаришта куге налазе се данас у Африци, око извора Белог и Плавог Нила. Највећа заслуга за њено ширење

припада бувама. Оне су у сталној потрази за пацовима, својим најмилијим домаћинима. Сакривена у свиластој длаци пацова и грејући се на његовом топлим телу, бува га убрзо заражује бацилима, које он даље разноси. Јер ни пацов, као ни бува, не воли мировање. Он прелази велике раздаљине и најсрећнији је кад може да се дочепа неког балвана, леша или каквог другог предмета на реци и да плови на њему данима. После путовања од више хиљада километара, читава експедиција пацова искрца се неочекивано на обалу и продре у најближу варош. Све је ту спремно да их дочека: гомиле ђубрета, отпадака и производа распадања, о којима се у великим варошима често мало води рачуна. А тада се за најкраће време на несрећне грађане сручи жестока епидемија. У-

коликко пацови и не пренесу болест, буве са њих размиле се по целој вароши, разносећи микробе куге.

Ипак, епидемије нису једина беда коју људима доносе животиње. Глад исто тако погађа људе у масама и оставља за собом милионе гробова. Захваљујући широкој и присној међународној сарадњи, као и изванредно развијеној савременој пољопривреди, глад више не коси као што је то некад било. У прошлости је 425 пута владала велика глад, од које је страдало преко пола милијарде људи. Чак је и у нашем веку, у разним земљама света, забележено 25 случајева велике глади.

Шта је главни узрок ових страшних несрећа човечанства? Ако се изузму природне катастрофе, које често опустоше читаве крајеве, најопаснији проузроковачи глади су инсекти, који су у стању да униште воће у читавом једном воћарском крају или жетву у целој земљи. Скакавци опустоше у земљама Блиског и Средњег Истока и у Африци, док је за пољопривреду данашње Европе и Америке најопаснији непријатељ инсект дорифора, паразит кромпира.

Историја дорифоре претставља прави роман. Њу је открио у прошлом веку Колораду Америчанац Томас Сеј. Европски природњаци били су одушевљени кад су своје збирке попунили овим до тада непознатим инсектом. У то време нико није ни помишљао да ће лепа мала дорифора једног дана постати бич човечанства. Она је живела у оскудном Колораду, гричкајући увело лишће сасушеног дрвећа, и полако је изумирала. Кромпира у том крају Америке није било. Неколико година касније, копачи злата нагрнули су у Калифорнију. Откривен је Дињи Запад. Да би се олакшао јуриш на злато, саграђена је у току неколико година железничка пру-

га дуга 4.000 километара, која је везивала Атлантски и Тихи Океан. Крај пруге су се настанили сељаци, који су живели од продаје пољопривредних производа коначима. Њима је било најлакше да гаје кромпир и ускоро су се дугачка зелена поља са белим цветовима као непрекидан ланац низала крај пута.

Дорифора као да је само на то чекала. Одмах је напустила крхљаво суво жбуње и с паразитском страшћу башила се на освајање света. Јата ових инсеката преплавиле су небрањена кромпиришта, уништавајући све пред собом. Уместо да изумре, дорифора се почела брзо множити. Она је пошла на дуго путовање, па је чак и Њујорк, на другој обали океана, постао њен плен. Цела Америка је била опустошена. Но, то њој није било довољно. Небројена јата по-

шла се на лет преко океана, али нису успела да дођу до друге обале. Милијарде ових инсеката нашле су смрт у хладној води Атлантика.

Тада је једног дана, пред крај XIX века, упркос свих мера предострожности које су биле уведене у целој Европи, неколико дорифора стигло на једном трговачком броду у Немачку. Немачка влада је пре дузела одлучне мере, па су, први пут у историји, у борбу против инсеката бачене трупе. Читави лукови опколили су заражену област, а војници су добили задатак да ишчупају сваку биљку из земље и да кромпир бацају у дубоке јаме, где ће бити посут бензином и запаљен. Претресен је сваки грмуш земље до дубине од 50 сантиметара и сва ка ларва је уништена. У свом првом налету на Европу дорифора је претрпела пораз.

Прву следећу прилику опасни инсект је искористио 1917 године, за време Првог светског рата. Дорифора је са америчким трупама несметано прешла у Француску и раширила се по целој земљи, да двадесет година касније преплави цео континент. Свога пута није било наде да се њено надзирање заустави. Она још и данас пустоши по Европи, као што то чине скакавци по Африци. На свом путу прождрљива јата дорифора не остављају за собом ниједно поље нетакнуто и сваке године западноевропске земље губе због ње петину, а понекад и четвртину своје жетве кромпира. Колико је велика ова опасност види се и по томе што је недавно Организација Уједињених нација предузела енергичне кораке да се овом паразиту стане на пут.

Човек и жетва

П рича један норвешки туриста:

— Прве вечери мог борава у Напуљу јео сам остриге у једном ресторану на обали. Преко ноћи сам добио страшне болове у стомаку. Још један овакав дан — рече ми лекар — и ишли бисте у болницу, где би вам свака два са та давали инјекције, као увек кад су у питању велике операције.

— Је ли то неко тровање? — упитах.

— Не. Само поремећено варење због острига. У нормалним околностима ви то не бисте ни осетили. Али, за време сунчања изгубили сте толико воде да сте се приближили опасној зони. Сваког лета ја од тога лечим понеког северњака.

По важности за човечје тело, вода долази одмах после кисеоника. Без хране се може дуго издржати, али без воде не. Ако је смрт од глади, после грчева првих дана, релативно пријатна, смрт од жеђи је страшна. Болови се повећавају стално, до лудила.

Шоља воде са пет кашичица шећера даје тачну слику нашег организма. Човек од 70 килограма има око 50 литара воде, која се налази у иначе чврстом ткиву. Мишићи садрже око 80% воде, а кости преко 30%. Чак и у зубној глеђи има воде — око 5%.

Како се онда човек не скљока, него се, и поред толике количине воде, држи усправно? То је стога што се та вода не налази на једном месту, него је распоређена по ћелијама. Човек стално губи воду, коју мора да надокнађује. Тај губитак велики је нарочито лето, кад је знојење обилно. Тада један мало напорнији посао може да стане човека 4 до 5 литара воде. Најгоре је са одојчадима, чији капацитет воде није већи од литра и по. Има дечјих болести које не долазе од неке заразе, већ од великог и наглог губитка воде. Чак и кад је дете потпуно здраво, у летњим данима често плаче због жеђи, па му је потребно давати воде и поред дојења.

Аустралиски урођеници, који каткад прелазе огромна растојања кроз безводне пределе, дуго су запрешавали научнике. Наиме, они на тим путовањима не носе никакву резерву воде. Али, они знају да сведу на најмању меру губитак воде из тела. Пре но што крену на пут, они попију

4 до 5 литара воде, и то им је боље него да се зноје носећи је на леђима. Путују само ноћу, кад је температура нижа, а преко дана се закопају у не сак до врата, обично испод не ког жбуна, да би искористили и најмању сенку, а притом по крију лице лишћем.

Чим настану први топлији дани, сви ми почнемо да пијемо прекомерне количине воде. Има људи који пију и по 10 до 15 литара дневно. Толи-

ка вода замара срце и бубреге, два главна органа који одржавају равнотежу воде у телу. Сем тога, оvolико наливањем водом прети да, преко лучења, избаци сву со из нашег организма и да поремети биолошку равнотежу. Тиме се објашњава, поред замора, и не расположење које влада код Европљана кад се нађу у тропским областима. Мало соли у води довољно је да им врати добро расположење. Од последњег рата све војске дају својим трупама у колонијама пастиле соли.

Но, најпаметније је да се из бегава узимање великих количина воде. Зато подражавајте Аустралијанце: одмарајте се кад су највеће врућине и бирајте храну која има у себи довољно воде, као што је парадајз, лубенице, диње итд. Купајте се! Купање освежи, а притом не губите ни грам воде.

Жеђ је изазвана сушењем усне дупље. У обичним приликама пљувачке жлезде луче довољно течности за нежно ткиво у устима. Али, чим се смањи количина воде у орга-

низму, лучење пљувачке такође се смањује. Пљувачка постаје лепљива. Ваздух који удишете постаје вруо. Језик почиње да боли и прилепи се за зубе и неспе. Ускоро се у грлу створи нека лоптица, коју стално покушавамо да прогутамо.

Међу петнаест преживелих бродоломника са француске фрегате „Медуза“, 1816 године, налазио се и студент медицине Анри Савињ. У његовом дневнику могу се прочитати и ови редови: „Покушавао сам да пијем морску воду, али то не само што ми није смањило жеђ, већ ју је и појачало“. Па и данас међу по морцима влада веровање да

се од морске воде полуди. Ту заблуду разбио је др Алек Бомбар, који је прешао Атлантски у обичном чамцу, пијући за све време морску воду. Тешко је замислити да морска вода може да учини зло кад је њен састав исти као и воде у човечјем организму. Једино њена јача концентрација соли могла би да изазове мале поремећаје док се организам не привикне. Зато Бомбар саветује да се пије чешће, у малим количинама, да би се боље поднела.

Највише воде губи се преко коже. Зато су хемичари и лекари недавно усавршили један „крем“, не за лепоту, већ да одрже кожу свежом, осигуравајући јој довољно влаге. Овај крем нарочито је користан за време летњег одмора на мору или у планинама, кад сунце кроз сваку пору на кожи „пумпа“ воду из нашег организма.

И скутер има своју историју...

Често се мисли да је скутер, коме се код нас погрешно даје име „весп“ (по италијанској фирми која је прва почела да га произ-

ју је морао носити, Мијеов мотоцикл могао је да се креће највише 30 километара без прекидања вожње. Први скутер у савременом смислу речи начинио је 1905 године неки Енглец. Имао је мале токове и првобитно је био предвиђен за вожњу у стојећем стању, а касније му је његов проналазач додао обично седиште од бицикла, које је омогућавало да се на њему седи доста удобно. Ипак, овај скутер, је, као и многи после њега, убрзо пао у заборав, јер није имао довољно снажан мотор,

који би истовремено био и мали и лак.

Скутери потпуно налик на данашње почели су да се производе у већем броју у САД 1937 године, под називом мо-

дерни амерички скутер (1937)

то-скут. Они пре рата нису успели да освоје Европу, у којој је потпуно господарио мотоцикл. У Европи они узимају маха тек после рата. Њихова европска отаџбина је Италија. Из ње су се они проширили у Француску, Немачку и у друге западноевропске земље. Тамо су својом јевтиноћом, удобношћу и покретљивошћу освојили варошане, за које бука и могућност прлања, који су везани за мотоцикл, претстављају увек велику непријатност. Занимљиво је да се скутер није оломањо једино у Енглеској, која је остала и даље верна мотоциклу.

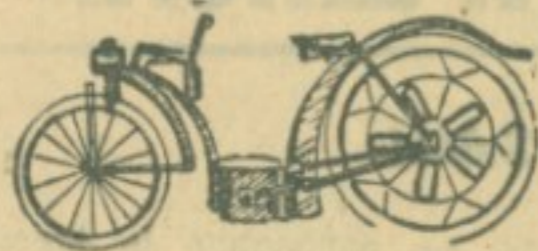

Цонсонов „дада педестр“ (1819)

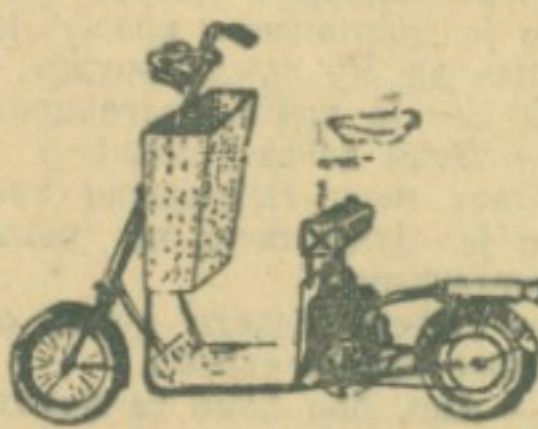
води у Европи), изум најновијег времена. Уствари, возило с два мала точка, лако за управљање и веома покретљиво, заносило је људе још од првих почетака машинизма.

Претеча скутера је возило с два мала точка које је 1819 године конструисао Енглец Цонсон од гвожђа и дрвета. Наравно, оно није имало мотор и било је тешко 32 килограма.

Пет година пре „рођења“ мотоцикла, у француској се појавио Мијеов парни бицикл. Он је претстављао неку средњу између мотоцикла и скутера и његов парни мотор имао је пет коњских снага. С обзиром на количину воде ко-

Мијеов парни бицикл (1892)

Први савремени скутер (1905)

ДВА ДЕЉИВЦА
Сити Симфонија
WALT DISNEY

ПО ТОЈ ХЛАДНОЈ ЈА НЕЊУ МОЈИ ДА ЖИВИМ ОВДЕ ДУГО... ЗАТО, ПРЕ СВЕГА МОРАМ ДО СНЕГА НАЈИСКЛОНИШТЕ ДРУГО

ДОК ЗИМА ТРАЈЕ БИЋУ КОД ПАЈЕ...ОН МЕ ОДБИТИ НЕЌЕ!

ПРОПАДЕ НАДА! КУДА ЋУ САДА? И ОН САМ НЕКУД КРЕЌЕ

Грижа О НЕСТАЦИНОМ ВЕТРУ

Година је била дивна, благословена...

Сунце и киша смењивали су се управо онако како је за жито било најбоље. Ако је сељаку понекад изгледало да је сунца мало превише, онда је сигурно могао очекивати да ће убрзо после тога падаати киша. И једва што је на то помислио, киша је већ пала. Тако исто је било и кад је очекивао сунце. Занаста, те године све се дешавало онако као што су људи желели.

Сељак је био добре воље. Задовољан и пуни наде, шетао је са својом децом поред њиве с ражи.

— Жетва ће ове године бити боља него икад, — говорио је он деци. — Можда све неће моћи ни стати у амбаре. Имаћемо доста новца, па ћу вам купити лепа одела, а посетићемо и годишњи сајам.

— Добро је служити човека, — говорила је раж сама себи. Ја бар поуздано знам да ћу се ослободити ових силних зрна. Највише ће их отићи у воденицу. Истина, није баш угодно бити самлевен, али ће се од њих добити брашно, а од њега добар, свеж хлеб. Један део зрна сељак ће оставити за семе, за идућу годину. Не морам сама да се бринем за своје потомство.

Уз ограду од живице која се пружала дуж једног јарка било је доста корова. Ту су расли стрчак и чичак, па дивљи мак, звончић и маслчак у густим грмовима. Сви су били пуни семенки. И њима је година била добра, јер је сунце сјало и киша падала сасвим једнако за бедни коров и за племенито жито.

— Нас нико неће да покоси и да одвезе у амбар, — рече маслчак, машући својом жутом главом, али веома опрезно, да му семе пре времена не би испало. — О нашем потомству нико се не брине.

— И мене засебе нешто око срца кад на то помислим, — уздахну мак. — Ту, ето, стојим са стотинама семенки и просто не знам шта ћу с њима.

— Хајде да замолимо раж не би ли нам она дала неки добар савет, — предложи чичак.

После тога они се обратише ражи и замолише је да им каже шта да раде, али им она осорно одговори:

— Ех, ко се за себе побринуо није дужан да мисли и на туђе послове. Ипак, могу вам нешто посаветовати: „Немојте да бацате своје лудо семе на њиву, јер ћете, богами, са мном имати посла.“

Овакав савет није им био ни од какве користи. Због тога су и стрчак и чичак, и дивљи мак и звончић, и маслчак и друго дивље цвеће цео боговетни дан размишљали шта да раде. Најзад, кад је сунце зашло, они су затворили своје крунице и заспали дубоким сном. Али, и у сну су сањали о свом семени, па није чудо што су се ујутру досетили шта да раде. Мак се први пробудио и одмах опрезно отворио неколико поклопаца на врху главе, те је сунце обасјало његово семе. Он позва јутарњи поветарац, који се играо дуж ограде од живице и рече му:

— Драги мој ветре, би ли ми учинио једну услугу?

— Зашто не? — одговори ветар. — Мени ће бити необично драго ако добијем неки посао.

— Ама није то никакав посао, — правдао се мак. — Ево шта бих те замолио. Ти ме само мало продрмај, да би ми се семе надалеко расуло.

— Врло радо, — одговори ветар.

Одмах после тога семенке мака разлете се на све стране. Том приликом преломила му се и стабљика, али њега то није заболело. — Не мари, — рекао је он у себи — само кад је добро мојој деци.

— Е, да си ми здраво! — рече ветар и хтеде да пође даље.

— Чекај мало! — довикну мак. — Обећај ми да нећеш другима причати шта си за мене учинио, јер би и они исто то тражили, а онда за моју децу не би било довољно места.

— Не брине, ћутаћу као гроб, — одговори ветар и појури као бесан.

— Еј! еј! — зачу се наједном глас звончића. — Би ли ми могао учинити једну малу услугу, драги ветре?

— Речи шта би желео? — упита ветар.

— Само да ме мало продрмаш. Желео бих да моје семе оде у свет, али, молим те, немој другима то причати, јер би и они дошли на исту мисао.

Ветар добро продрма цвет звончића, па крену даље, али му се успут обрати маслчак:

— Е, баш нам је ове године тешко. Не знамо шта ћемо са својим семеном. Сваки би желео да збрине своју децу. Шта ће урадити звончић, мак и чичак, то не знам, али стрчак и ја нешто смо заједнички смислили, па би нам ти могао помоћи.

— Добро, шта желиш?

— Кад би само мало дунуо у мом правцу сви би ови кишобрани с мене полетели и пали онде где ти зажелиш. Хајде, молим те, учини ми ту услугу.

— Хоћу, зашто не бих — рече ветар.

И он дуну на цветове стрчка и маслчка, па разнесе и њихово семе по њиви.

Чичак је остао последњи. Он је ваза нешто мудровао, иако није био никакав мудрац, па му је зато и требало много времена док би нешто смислио. Једно вече појавио се пред њим зец, сав унезверен.

— Сакриј ме! Помози ми! — молио је зека, дршћући целим телом. — Гони ме сељаков пас.

— Овамо се завуци, под живицу, — рече чичак. — Ја ћу те покрити.

— Не изгледаш ми баш много подесан за то, — одговори зец — али кад је неколико својих главина са семеном и закачи их зеки за длаку.

Зец се одмах шћућури уз чичка, док му је срце узбуђено дупало. За то време његов домаћин није седео скрштених руку. Он откиде неколико својих главина са семеном и закачи их зеки за длаку.

Наједном, у близини се зачу кевтање пса. У једном скоку зец се нађе с оне стране живице, па полете у раж.

— Да ниси негде видео зеца? — упита пас чим стиже. — Остарео сам и опоравио на једно око, а ни нос ме више добро не служи.

— Видео сам га, — одговори чичак — и ако ми учиниш једну услугу ја ћу ти рећи где је.

Пас је пристао на то, па је чичак и њему ставио на леђа неколико својих главина и рекао му да протрља леђа док буде ишао преко њиве. Али, одмах је додао да ту не треба да тражи зеца, јер је он побегао у шуму.

Раж је већ била доста порасла.

— Нама је дивно, — говорише су влати ражи. — Ово је заиста леп живот.

Али, једнога дана помолеше своје главнице усред бујне ражи безбројни цветни дивљег мака, стрчка, маслчка, чичка и звончића.

— Шта је то? Одакле ви овде и кад сте дошли? — упита зачуђена раж.

Изненади се и сваки од њих кад виде остале. Почели су наједном да се питају како су доспели овамо.

Раж је срдито слушала њихов разговор.

— Видим да су ми зец и пас доста јада задали, али су сад и један и други мртви, — говорила је она. — Него, како се само ветар усудио да носи семе корова на сељакову њиву!

— А шта ми можеш! — довикну јој ветар, који баш тада наиђе. — Ја никога не молим за допуштење, него радим оно што ми се свиђа, а сад се и ти мораш преда мном поклонити.

Пошто је то рекао, он прелете преко младе ражи, да су се танке влати њихале тамо-амо.

— Видиш, — рече ветар. — Сељак се брине само за своју раж, али ми, то јест киша, сунце и ја, ми пазимо на све, не знајући ни за какве разлике међу вама. Нама је коров исто толико драг колико и племенито жито.

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

ИПАК НИЈЕ ИЗУМРО

Велики брадати лешинар, птица за коју се сматрало да је потпуно изумрла још пре седамнаест година, поново се појавила у Аустрији. Ова птица има распон крила од 2,4 метра.

ЗАОСТАТАК ИЗ РАТА

Једва је на Аљасци, у близини реке Јанон, нађен један јапански балон с бомбом. Иако је он ту пао још за време прошлог рата, био је добро очуван. Балон је начињен од пиринчане хартије.

ЉУДИ КОЈИ ЧУЈУ БОЈЕ

Неки људи могу да чују боје! „Слушање боја“ објашњава се чињеницом да један

ФАБРИЦИ АЛАТА

Чулни надражај може изазвати истовремено више различитих осећаја. Дакле, надраживањем једног чула могу се изазвати осећаји и код других чула. Такви осећаји зову се секундарним осећајима или синестезијама. „Обојено слушање“ или фонопсија један је од облика синестезије и настаје у случајевима кад звуци изазову у свести претставу боја. Сматра се да око 5%

људи има способност да чује боје.

ЕЛЕКТРИЧНО ЗАВАРИВАЊЕ АЛУМИНИЈУМА

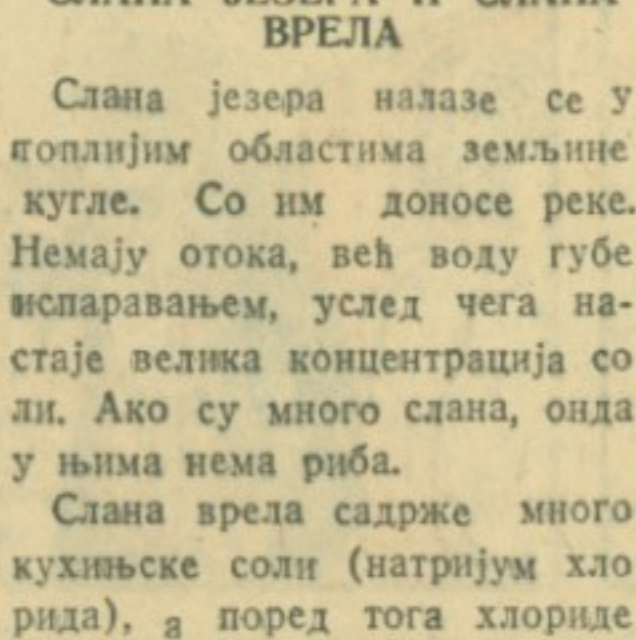
Нови алат за заваривање алуминијума и његових легура на основу принципа фриктије и без топења ускоро ће се израђивати у једној енглеској

НАЈВИШИ ОБЛАКОДЕР НА СВЕТУ

Највеће америчко железничко предузеће, „Њујорк Централ Систем“, ускоро ће почети да гради у Њујорку највиши облакодер на свету. Циновска зграда биће висока 486 метара, што значи да ће надмаштити досадашњег „рекордера“, Емпјер Стејт Билдинг, за 40 метара. Нови облакодер ће имати 80 спратова и покриваће површину од 7.225 квадратних метара.

БРОДОВИ СУ ЛАКШИ НА МЕСЕЧИНИ

Сваки брод је тежи дану него ноћу на месечини. То је зато што привлачна снага Ме-

сеца јаче дејствује на брод него на воду. Последица тога је да брод губи у тежини.

СЛАНА ЈЕЗЕРА И СЛАНА ВРЕЛА

Слана језера налазе се у топлијим областима земљине кугле. Со им доносе реке. Немају отока, већ воду губе испаравањем, услед чега настаје велика концентрација соли. Ако су много слана, онда у њима нема риба.

Слана вреда садрже много кухињске соли (натријум хлорида), а поред тога хлориде магнезијума и калцијума, глауберову со, понекад нешто брома и јода. Има хладних и топлих сланих вреда.

Гибралтарски МАЈМУНИ

КО ГОД ЈЕ БИО У ГИБРАЛТАРУ

Ко год је био у Гибралтару чуо је за берберске мајмуне или макаке, који живе на врху гибралтарске стене. Како су ови мајмуни дошли на Гибралтар, није се сазнало ни до данас. По неким су они дошли још пре него што је море пробило себи пролаз између Марока и Европе, а други сматрају да су их пре много векова пренели Маури када су освојили Шпанију. У Гибралтару их нема много, али се зато и данас виде чопори мајмуна по кедровим шумама Рифа и планине Атласа.

Макаке нарасту колико велики пас. Њихова чулава длака има боју песка. Храпе се корењем, кором дрвећа, орасима и воћем. Изгледа да гибралтарски мајмуни све до 1920 године нису „поштовали“ ни чије законе и уредбе. Они су немилосрдно пустошили баште и воћњаке, па су пљачкали и државне магацине и слагалишта. Годинама се у министарству рата, адмиралитету и министарству колонија расправљало о томе у чију надлежност спада брига о гибралтарским мајмунима и која је од тих установа одговорна за штету коју они причиње. Најзад, 1910 године донесена је одлука да једно „војно лице“ буде постављено да чува ове мајмуне, а да му се додели додаток од

ЈЕДНЕ ФУНТЕ МЕСЕЧНО ЗА ХРАНУ

ових животиња. Мислило се да ће мајмуни престати да нападају куће и вртове по граду, тражећи храну, и да неће напуштати стену. Али, овај мали издатак за њихову исхрану и лакомирно храњење мајмуна од стране грађана учинили су да мајмуни „осујете овај иначе разуман план“.

Године 1918 удвостручено је следовање мајмуна и постављен је један официр да се бри-

не о њима, а нарочито да сузбија њихове рушилачке инстинкте. Сваки мајмун добио је име, уведене су и књиге, у којима се сваког дана записују издати оброци за мајмуне, а подноси се и редовни полугодишњи извештаји о њиховом понашању. Мајмуни који су имали опаку ћуд и који су се показали као непоправљиви — уклоњени су. Увођењем нове дисциплине, гибралтарски мајмуни постали су сада „ваститани“.

ШАХ ИГРА МИЛИОНА

Сматра се да на земљиној кугли има више од сто милиона људи којима је шах милији од ма које друге друштвене игре. Он је не само најстарија, већ и једна од оних ретких игара код којих један играч не мора да зна ниједну једину реч матерњег језика свог партнера. Ту не одлучује срећа, као код казартних игара, већ партију добија бољи и вештији. До победе се већином долази смишљеним нападима и противнападима, смелим жртвама и духовитим комбинацијама. А број тих комбинација је, у правом смислу речи, неограничен. Зато се може одиграти на хиљаде партија па да ипак све буду различите једна од друге.

Игра шаха, која је постала веома давно, кад су некадашње војсковође на табли испитивале могућност победе над непријатељем, састоји се уствари у борби између две „војске“. Иако се врло лако учи како се фигуре повлаче, потребна је нарочита обдареност да би се од обичног играча постало шаховски мајстор. Колико је тек потребно способности да би човек достигао резултате светских првака: Кубанца Капабланке, Руса Аљехина и Американца Ласкера, који су у своје време суверено владали светском шаховском ареном!

Велики шахисти морају имати добро памћење. Енглески мајстор Пилсбери једном је извео следећи опит. Играјући наслепо с већом групом играча, он је замолио једног посматрача да изговори тридесет било каквих речи. Потом је наставио да игра и,

и по часа, а затим 16 потеза за сваки даљи час. У брзопотезним мечевима фигуре се померају много брже: сваких десет секунди. Турнири су врло напорни, те и физичка кондиција такмичара није без утицаја на његов крајњи успех, односно неуспех. Има шахиста који, кад изгубе неку важну партију, могу да претрпе и мање нервни по-

на крају, пошто је све партије добио, изговорио је оних тридесет речи истим редом како их је био чуо.

Сваки играч мора да води рачуна о времену, јер на шаховским такмичењима није допуштено да се размишља сувише дуго. На великим турнирима такмичар треба да повуче првих 40 потеза за два

трес. Иначе, сваки поступа на свој начин. Једни се љуте и чупају косе кад направе грешку, а скачу од радости кад им нешто пође за руком, док други све то мирније подносе. Капабланка је био један од оних који се није ни радовао ни растуживао.

Колико је потребно да шахиста буде припремљен за ве-

лико такмичење показује следећи пример. Године 1927 требало је да се одржи меч између Аљехина и дотадашњег првака света Капабланке. Кубанац се за овај сусрет није нарочито припремао. Међутим, за Аљехина се говори да се спремао као што то чине боксери: повукао се изван града, престао да пуши, није узимао ни кап алкохола и редовно је радио гимнастику. Три месеца је студирао шаховске партије, али за све то време ниједну није одиграо. А кад је дошло до сусрета, Аљехин је тако убедљиво тукао Капабланку да овај више никад није заиграо као раније.

За играча, док игра шах, не постоји ништа око њега. Он је удубљен у распоред фигура и мисли једино о својим плановима. У вези с тим је и следећа прича о једној правој бици добијеној захваљујући шаховској партији. Наиме, за време борбе за независност, командант америч-

ких снага вршио је у највећој тајности припреме за одлучујући напад. Међутим, један шпијун ипак, сазна за ово и написао писмо енглеском генералу који је имао да руководи одбраном. Кад је писмо стигло у енглески логор, генерал је баш играо партију шаха. Сав обузет игром, он је расејано стрпао писмо у џеп, не отворивши га. Кад га је доцније прочитао, било је касно. Америчка војска већ је славила победу код Трентона.

После Другог светског рата, у нашој земљи јако је повећан број љубитеља шаха. У предузећима и школама, у сеоским читаоницама и на железничким станицама, по одмаралиштима и болницама — свуда се налази на групе људи који играју или прате ову занимљиву игру. Захваљујући том широком интересовању, из наше средине су и могли да се уздигну играчи који спадају међу најјаче шаховске мајсторе на свету.

Некад најчисти, а сад...

Пре неколико година, на Новом Зеланду поведен је прави рат против зечева, које су тамо у шали називали „подземним пилићима“. Међутим, стање се сада изменило. Зечева је све мање, тако да ће са јеловника становника Новог Зеланда вероватно ускоро нестати зечјег печења. Сад се предузимају мере да се ограничи убијање и хватање зечева, па су у том циљу прописане строге казне за оне који буду кршили прописе о забрани лова.

ЈЕДИНИ ОТРОВНИ ГУШТЕР

Научници су пре извесног времена проучили грађу тела и начин живота јединог отровног гуштера на свету, који живи у Мексику и на пацифичким острвима. Његово научно име је Хелодерма хоридум. Дугачак је отприлике један метар и од његовог уједа дете умире у року од два часа, а одрастао човек после четири часа.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ...

ПЕТ ТОМОВА НА ПОЛЕБИНИ КАРАТА ЗА ИГРАЊЕ

Француски књижевник Бенжамен Констан (1767 — 1830) написао је читаву једну књигу, која је обухватала пет штампаних томова, на полебини неколико хиљада карата за играње.

ВО — ПАТУЉАК

На имању Хјуа Стјуарта из Петербороа, у америчкој савезној држави Онтарију, једна крава отелила је телце које није било веће од јарета. Хју Стјуарт назвао га је, према чуденом патуљку, „Тома Палчић“. Данас је „Тома Палчић“ потпуно одрастао во, али је остао у односу на остале волове прави патуљак: висок је свега 70 сантиметара, а тежак педесет килограма.

ВЕРНИ ПРАДЕДОВСКОМ ЗАНИМАЊУ

У граду Костану, у Немачкој, пре 540 година основана је једна велика пекарска радионица. Њен први сопственик, неки Хуз, оставио ју је у наслеђе своме сину. Отада је пекара прелазила са оца на сина, тако да је још и данас сопственост породице Хуз.

ГРАД НА ПРОДАЈУ

Белфаст, главни град северне Ирске, био је понуђен на поклон сер Артуру Чичестеру (1563—1625), али је он одбио да га прими све док му енглески парламент није одредио доживотну апанажу од четири шилинга и четири пенса дневно (у данашњем новцу око 2.500 динара) као „утеху“ за бриге које ће имати око своје нове имовине. Но, и поред тога, Чичестер је објавио да ће веома радо продати Белфаст за сумању малу суму од 40.000 динара, али купца није нашао.

КРУГ КРЕДОМ КАО ЗАТВОР

У Патану, у Индији, довољно је да зајмодавац обележи око свог дужника круг кредом па да буде сигуран да ће му дуг бити враћен. Јер, према једном старом непisanом закону, дужнику је забрањено да пре корачи круг све дотле док не плати дужну своту. У Патану се овај обичај веома поштује и још се није догодило да дужник покуша да прекорачи белу линију и изиђе из свог „затвора“, иако га у томе не спречавају ни зидови ни брава.

СМУЧАРСКО ТАКМИЧЕЊЕ ОДЛОЖЕНО ЗБОГ СНЕГА

Смучарско такмичење које је требало да се одржи 1. маја 1953 године у Шеридану, у Америци, морало је бити отказано због снега који је неколико дана без престанка падао, тако да је затрпао и планинску кућу намењену смештају такмичара.

Три ситоловине Малог Џонија и Кинеза Шанг-Лина

ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ПУТОВАЊА, БРОД ЏОРџА МИЛТОНА ЗАХВАТИЛА ЈЕ БУРА И ПОТОПИЛА ГА... ПОСАДА И ПУТНИЦИ ПОСКАКАЛИ СУ У ЦИМЦЕ ЗА СПАСАВАЊЕ... КАД ИХ ЈЕ УЈУТРУ СПАСЛА ПОСАДА ЈЕДНОГ ДРУГОГ БРОДА, МЕЂУ СПАСЕНИМА НИЈЕ БИЛО МИЛТОНОВОГ МАЛОГ СИНОВЦА ЏОНИЈА И КИНЕЗА ШАНГ-ЛИНА

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ШТА НАМ ГОВОРЕ МОЖДАНЕ ВИЈУГЕ?

Мождане вијуге друкчије су код сваког човека. На основу њих засад се још не може тачно одредити ступањ интелегенције. Додуше, код веома интелегентних особа оне су веома разнолике и сложене, нешто код осталих. Занимљиво је, међутим, да су у дубоком сну вијуге сваког човека равне оцима у мале деце. Мада енцефалограм не може послужити за утврђивање степена интелегенције, ипак је неоспорна његова важност у медицини. Он служи при локализацији тумора на мозгу и при утврђивању органских мозданих поремећаја. Необично типичне слике дају енцефалограми велике епилептичара. Несумњиво је да ће електроенцефалограми временом открити науци многе тајне мозга.

МИНЕРВИН КАМЕНЧИЋ

Првобитно, калкулус је био обичан каменчић, па каменчић за рачунање, а онда, у преносном смислу, само рачунање. *Calculus Minervae* — Минервин каменчић — нешто је слично „јачој карти“, или и нешто више — соломоново решење. Према грчкој легенди, Орестес је изведен пред суд под оптужбом да је убио мајку. Приликом гласана, судије су, с једним ирним каменчићем више но што је било белих, хтели да га огласе кривим. Тада је Минерва, у корист Орестеса, додала један бео каменчић. Тај каменчић изравнао је број гласова и доприне ослобођењу, јер је при једнаком броју гласова окривљени увек бивао ослобођен. Тако је Минерва, богиня мудрости, на mudar начин помогла решење једног изванредно деликатног спора.

НАЈНОВИЈЕ НАЛИВ-ПЕРО

Најновије налив-перо удешено је тако да може да прими трипут више мастила него досадашње, а притиском на дугме врх се извлачи и увлачи. Од једног јединог пуњења, овим пером може да се повуче линија 34 километра дужака. На хартији боја мастила је постојана, али мрље од њега на тканинама нестају у прању.

ЦИГЛЕ ОД ПЕПЕЛА

У енглеским калоричним електричним централама остале две милиона тона пепела годишње. Претпоставља се да ће се следећих година ова количина удвостручити. Зато су већ вршена испитивања да се он употреби за израду цигала. Као најподеснија показала се мешавина од 85% пепела и 15% глине. Од тога су добијене цигле добродо квалитета.

ИГРЕ МОРИСКО

У Шекспирово доба, да би се гледаоци развеселили после извођења трагедије, приређиване су игре мориско, сличне сатурналијама у Јеладу, које су такође биле пародични наставак старогрчких трагедија. Само, средства за мориско-игре била су скромнија. После завршеног чина трагедије настајала је науза, да би се публика освежила пићем и поразговарала. Затим би најомиљенији кловн излазио на позорницу и играо уз трубу и свирачу прво сам, а затим с једним лепим дечаком обученим у девојачко одело. На крају изводио је сам игру „на коњу“.

ПЛОВЕЋЕ РАДИОНИЦЕ ЗА ПРERAДУ РИБЕ

Све доскора рибари су уловљену рибу довлачили на копно, где се она прерађивала. Али, напредак технике осетио се и у риболову. Сад се сви ови послови могу свршавати и на бродовима који плове морима и океанима. Ти бродови сарађени су тако да се на њима може сва уловљена риба прерадити. Један од таквих бродова, уствари пловећих радионица за прераду рибе, јесте енглески брод „Фертрај“. То је комбиновани брод кочар, тј. врста брода који вуче мрежу по дну. Само на једном путовању „Фертрај“ произведено је и спаковано око 290 тона рибљих филета, 170 тона рибе различитих врста, 86 тона рибљег брашна и 19 тона уља од рибље јетре. Применом најновијих метода за прераду, риба на тржиште стиже апсолутно свежа, као да је уловљена пре неколико часова.

Уловљена риба одмах се прерађује на овим бродовима-фабрикама. Машине је перу, секу главе, ваде утробу итд. Затим се риба сече на филете, скрзава, пакује и смешта у хладњаче, које се налазе у утроби брода. Цео овај посао свршава се веома брзо. Од тренутка кад је уловљена па до стављања у хладњачу прође највише два-наест часова. Рибљих отпака прерађују се у машинама под палубом. Уље из рибље јетре вади се у нарочитом парном казану.

ЕЛЕКТРИЧНИ МОТОЦИКЛ

У једној америчкој фабрици израђен је електрични мотоцикл. Он има три точка, а електричну енергију добија из батерија. Јачина мотора је ¼ коњске снаге. Једним пуњењем батерија мотоцикл може да пређе преко 60 километара.

„СУНЧАНО СТАКЛО“

У Француској је израђено једно ново стакло, такозвано сунчано, које је нарочито добро за одаје чији прозори гледају у неки зид или које уопште не обасјава сунце. Оно није како обично стакло, које само пропушта светлосне зраке, већ шири жућкасту светлост, што даје утисак као да је сва одаја обасјана сунцем. Ово долази отуда што стакло садржи у себи мноштво ситних сочива.

ОТПОРАН ЛАК ЗА НАМЕШТАЈ

Познато је колико је лак, којим се премазују разни предмети, осетљив на влагу и топлоту. Довољно је да се на какав лакирани део намештаја стави чаша воде или да га мало дуже греје сунце па да изгуби боју или се потклобучи. Сада се у Француској производи један нов лак, којим се лако рукује и који је веома отпоран. Њиме треба само премазати намештај и мало га протрљати јеленском кожом.

ДАЊУ СЕ БРЖЕ РАСТЕ

Један њујоршки лекар, који је у САД и Јапану проучавао проблем рашћења код људи, изнео је на недавном научном састанку у Њујорку своја запажања. Према њему, рашћење је брже дању него ноћу. Оно је исто тако брже код деце кад у кући има браће и

сестара, нарочито кад су близанци, него кад дете само расте. Овај лекар није посматрао рашћење целог тела, већ само ноктију, што му је послужило као неки индекс о рашћењу и измени материја у телу. Он је испитивао 300 мушкараца и 298 жена у Јапану од треће до 88 године, затим у Америци 500 мушкараца и 250 жена од пете до 87 године. У оба случаја дошао је до истих резултата.

СВЕ ВИШЕ СТОГОДИШЊАКА

Према подацима америчке службе осигурања, број старца и старица у САД из године у годину расте. Прошле године у држави Минесоти сваки четврти преминули човек био је старији од 80 година. За првих пет месеци ове године 23 особе старије од сто година прогласиле су свој рођендан у САД, док су умрла 1.222 лица између деведесет и деведесет девет година.

ЧОБАНЧЕ НАШЛО СТАРЕ РУКОПИСЕ

Један дечак, Бедуин, чувајући овце у пределу северног од Мртвог Мора, нашао је у једној пенини четири ролне старих рукописа. По мишљењу археолога, ти рукописи потичу из првог века и већином су библиске садржине. Израелска држава начиниће специјалан орман на Универзитету у Јерусалиму у коме ће се ови рукописи чувати.

ШТА ЗНАЧИ ИЗРАЗ ЛЕГАТО?

Легато је италијанска реч и означава нешто везано, без прекидања. У музици то претставља низ нота које треба свирати једним потезом гудала.

ЋЕЛИЈЕ СУ СПОСОБНЕ ЗА ИМУНИЗИРАЊЕ

Др Каудри, професор Универзитета у Сен Лују, у САД, проучавањем утицаја хемикалија на ћелије утврдио је да ћелије рака после извесног времена постају отпорне. То објашњава зашто ћелије рака, које су у почетку веома осетљиве на рентгенске зраке и друга зрачења, постају временом много отпорније. Др Каудри сматра да би се ћелије рака могле успешно разарати једино вирусима, јер се они брзо размножавају и униште ћелију пре но што она има времена да се привикне на њих.

ОПУСТЕЛА НАСЕЉА

Каква је разлика између пустиг и опустелог? На пустиг месту никад није било живота, а на опустелом некад је постојало насеље, па је доцније напуштено. Да једно место опусте узроци су различити: погоршање климе, услед чега настаје немогућност гајења усева на дотичном подручју, насељавање неподесног земљишта, што се увиди тек касније, привредна пропаст насеља услед рђавог газдовања, бежање са села, нарочито у доба ратова и велике оскудице, и тражење заштите иза зидова средњовековних градских утврђења, и слично. Узроци због којих су неки крајеви опустели свестрано се испитују последњих година, и то на основу старих повеља и географских имена, као и испрним проучавањем земљишта. Тиме се долази и до важних сазнања о култури и привредно-културној историји дотичног места.

... бадем је пореклом из предње Азије.

... где и данас расте ламоникло.

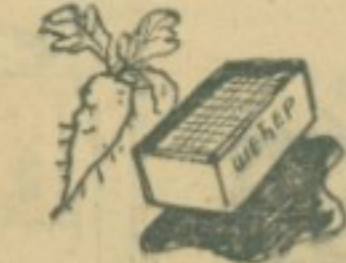
... Лајденску боцу, електрични кондензатор у облику боце, начинила су 1776 године три холандска научника са универзитета у Лајдену.

... Лазар Мутап, или Мутап, добио је тај надимак зато што је по занимању био мутавџија, то јест израђивао је покровце и вреће.

... четворцифрених бројева има свега 9.000.

... Сима Милутиновић-Сарајлија први је у нашој књижевности опевао дело кнеза Иве од Селмарије.

... прва фабрика за израду шећера од шећерне репе подигнута је у Италији,

1774 године. Дотада је шећер справљан искључиво од шећерне трске.

... наш домаћи магарац је лења и често упорна животиња. Међутим, у Египту, где је клима за њега повољнија, магарац је вредан, окретан, опрезан и има одлично развијена чула. У афричким и азиским пустињама дивља магарица живи у чопору који има свог предводника.

... помрачење Сунца и Месеца први је објаснио грчки научник Талес, око 585 године пре наше ере.

... глачање чувеног дијаманта „Јукина звезда“ стајало је 80.000 златних марака. Угљачани камен био је упола мањи од сировог.

... шира јавност сазнала је за алуминијум тек за време Светске изложбе у Паризу, 1852 године. У то време алуминијум је називан „сребром од глине“.

... Белгија је добила име по племену Белга, које је живело на њеној данашњој територији у доба кад су Римљани освајали Галију. Белге први помиње Јулије Цезар.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

НЕДОВРШЕНА СЛИКА

Оба гладна жапца жмире на комарца и лептире, ал' не мичу, јер се боје, ако деца тачке споје, биће птица белопера, па ће жапце да отера.

ЈЕДНА ГЛАВА СА ДВА ЛИЦА

Овако је мајстор Таса, а обратно шегрт Ваца.

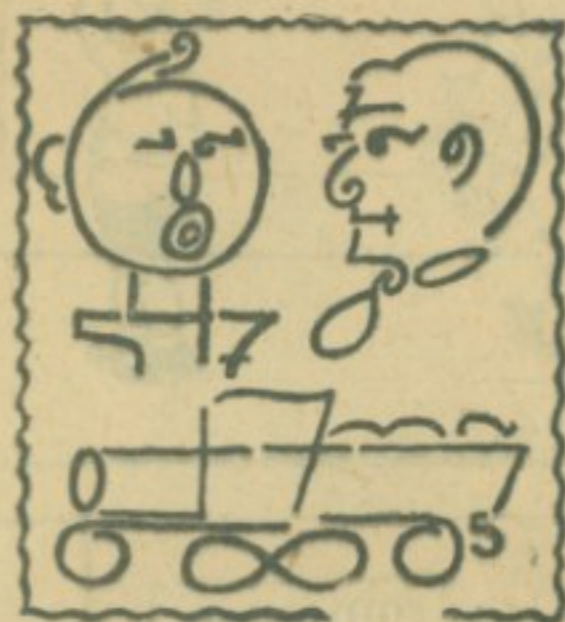
ДАШТО МИ ТИ ДАШТО?

Латиницу ако знате, наћи ћете у њој слово којим крсте непознате, ал' ће бити нешто ново унутрашке кад читате. Један зимски спорт ће бити, лако ћете погодити. (Иско — оживи)

Друмска справа нарочито насипом се увек ваља. Унутрашке кад се чита, значи оног ко се каља. (вечтех — жечтех)

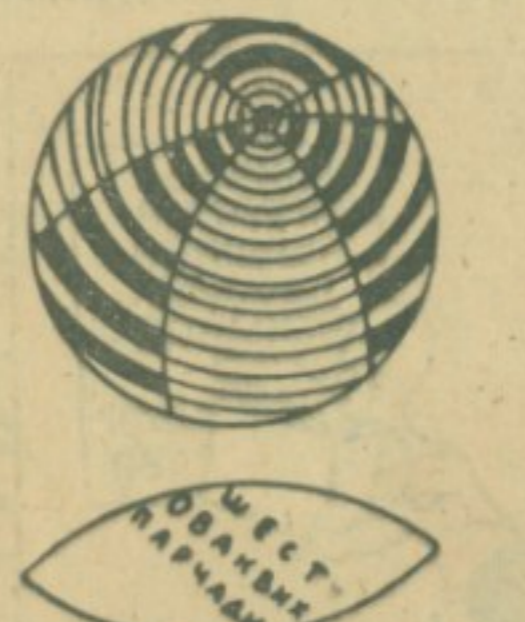
ЦРТЕЖ ОД ЦИФРА

Ове три слике нацртане су цифрама од 1 до 18. Покушајте и ви да нацртате нешто слично, такође помоћу цифара!

Лопта од крпа

Ћеје тешко начинити лопту. У свакој кући има отпака од чоке, штофа и крпа од старих каљина. Од таквих комадића скројте шест једнаких парчади као што показује прва слика, само, наравно, три-четири пута већа него што су на слици. Ту парчад лепо ушито једно за друго, али при састављању два последња оставите мањи отвор. Сад препришите савијену кесину на „лице“, па кроз отвор угурајте доста вате или вуне.

а још је најбоље и најлакше ако је напуните струготинама, којих има на свакој дрвари. Пунци се дотле док лопта не добије потпуну округлину, а тада се ушито и овај отвор и — лопта је готова.

УКРАЈИНИ

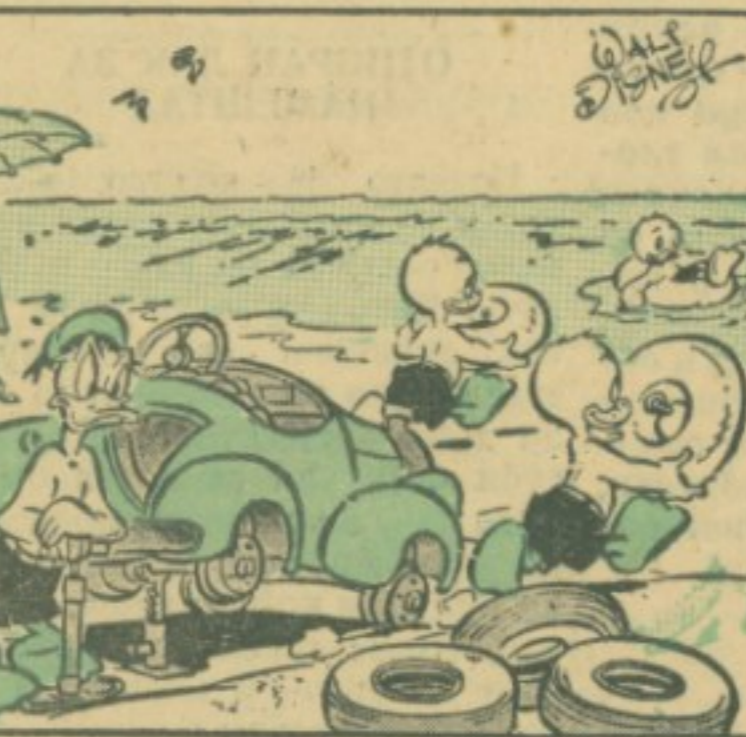
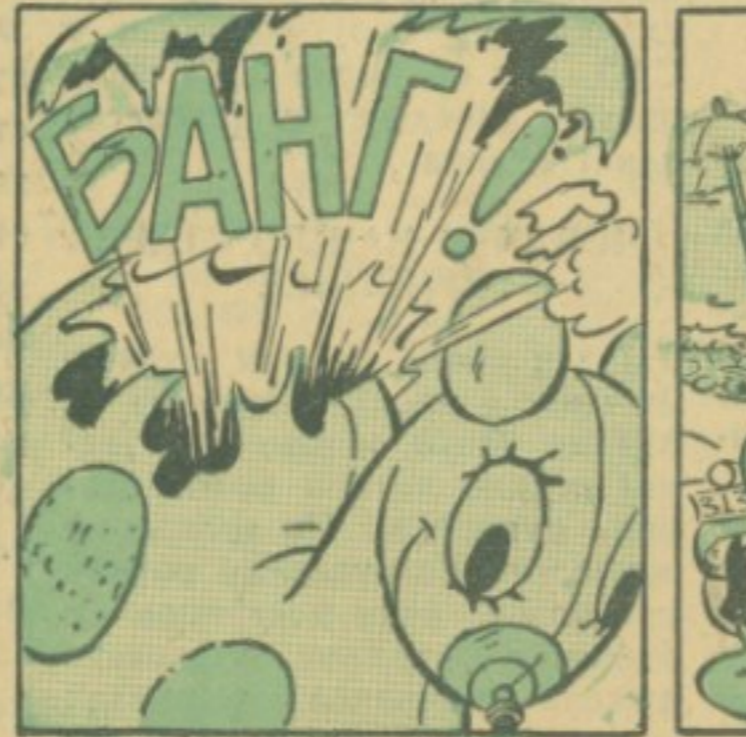
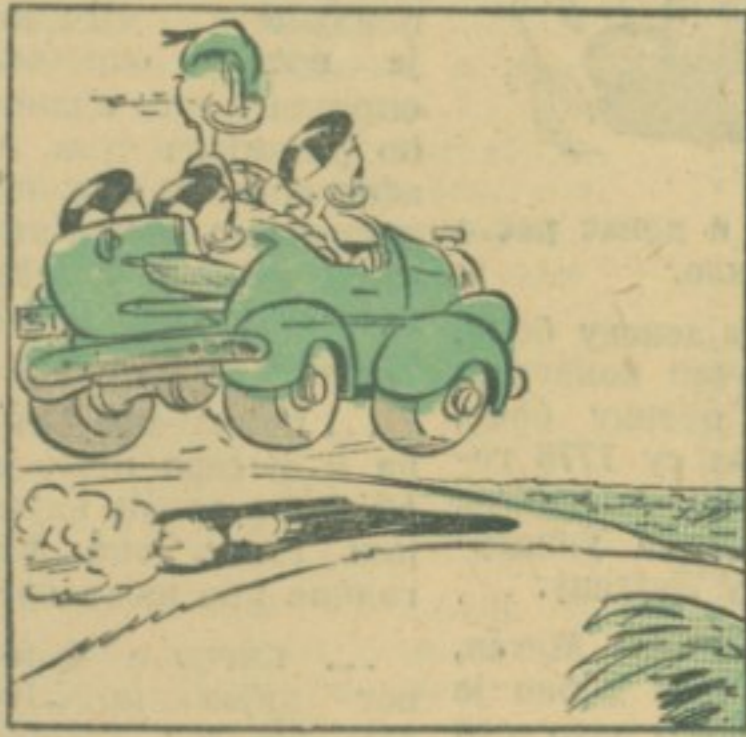
Водоравно: 1) град на Дунаву; 7) наш шаховски мајстор; 8) покрајина у Француској; 10) најва река; 12) притока Средоземног Мора; 13) планински ланац у Сирији; 15) упитна свежа; 16) електрични спроводник; 18) хемиски знак за иридијум; 20) папагај; 21) лична заменица; 23) врста тканине; 24) столеће; 25) врста јелена; 26) један месец; 27) острво на Јадрану; 29) део тела; 31) лична заменица; 32) холандски сликар из 17 века; 34) грчко слово; 35) дворач; 37) врста врбе; 39) више заравњено земљиште; 41) чиста тежина; 43) рибарска мрежа; 44) река у Славонији; 46) свежа; 47) малокрвност.

Усправно: 1) пустиња у Азији; 2) град у Канади; 3) кошница; 4) наш највећи рудник бакра; 5) бања у Швајцарској; 6) новчани израз вредности робе; 7) град у Немачкој; 9) град у Норвешкој; 11) повреда; 14) драма од Ибсена; 17) афирмација; 19) место на Јадрану; 21) један хемиски елемент; 23) тениски термин; 24) дивља животиња; 27) чувени италијански композитор из 19 века; 28) шатор за летовање у природи; 30) наша планина; 32) свежа; 33) дворана; 35) мали залив; 36) један метал; 38) македонско женско име; 40) личност из Ђосифовог романа „Корени“; 42) показна заменица; 45) део коњске опреме.

1	2	3	4	5	6
7		8			9
10		11		12	
13		14		15	
16	17	18	19	20	21
22	23		24		
25		26			
27		28		29	30
31		32		33	34
		35		36	
37	38		39		40
41		42		43	
44		45		46	
		47			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) иб; 3) Влаха; 5) призив; 7) ала; 8) Јез; 10) гир; 11) мапа; 12) ав; 13) ован; 16) Алвар; 17) етан; 18) уторак; 20) обол; 21) ре; 23) калн; 24) кер; 25) ови; 26) ока; 27) Асмирај; 30) Ирма; 31) ка
Усправно: 1) или; 2) баз; 3) враг; 4) Хијавана; 5) Плива; 6) вепар; 7) ара; 8) Жан; 11) модар; 18) летопис; 19) атоли; 18) убава; 19) Крека; 20) ока; 23) срг; 24) кора; 28) мрк; 29) ама.

Ква-Ква!
 ТРЕЋИ ПОЈАКАЈА

СПЕЦИЈАЛИСТА
 Лекар: Добро сте урадили што сте се за ту своју болест обратили баби мени. Ја у томе имам пуно искуства.
 Мики: Сигурно сте је дуго проучавали?
 Лекар: Како да нисам. Већ двадесет година патим од ње.

НИ ЈЕДНО НИ ДРУГО
 Белка: Кад су ме на суду упитали колико ми је година, нисам могла одмах да се сетим да ли ми је 25 или 26.
 Хорације: И шта си казала?
 Белка: Двадесет и две.

АКО ЛАЖЕ КОЗА...
 Паја: Мики, решио сам да ти прочитах овај свој спев. Ти ћеш бити први који ћеш га чути.
 Мики: А откуд ти онда та модрица испод ока ако сам ја први?

ЈАК КАРАКТЕР
 — Зар никад нисте зажелели да се окупате? — пита лекар Перу Ждеру.
 — Јесам, али ја сам навикао да обуздавам своје жеље!

Који је одговор шчани?

КАРАГАН је: град у Малој Азији животиња врста запреге јак ветар

ПЕРОМА је: ароматична биљка река у Италији личност из једне Шекспирове трагедије болест

ГВАКО је: једна подврста гаврана конзул у старом Риму лек део одеће

СМАЛТА је: врста стакла град на Кипру зиларски алат биљка

ХЕРЦИНИЈА је: женско име планина музички инструмент лековита биљка

БУЧАНКА је: стара игра део одеће планина река.

ОДГОВОР:
 КАРАГАН је степска лисица, нарочито цењена због свог крзна.
 ПЕРОМА је оштећеност, осакћањеност чулних органа.
 ГВАКО је биљка која расте у Новој Гранади. Служи као лек од змијског уједа.
 СМАЛТА је плаво стакло које се добија топљењем пржених кобалтових руда. Истуцано, служи као лепа плава боја за бојење порцелана.
 ХЕРЦИНИЈА је огромна шума која је у Старом веку затварала крајеве између Херцинских Планина, Рајне и Ардена. Ње ни остаци су: Тириншка Шума, Шварцвалд итд.
 БУЧАНКА је девојачка капа од црвене чоке, округла, на кришке. Носила се у Левчу. Сада је изобичајена.

